

بررسی تأثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی در مورد بهداشت چشم دانش آموزان در شهر تهران، سال ۱۳۷۱

پژوهشگر: معصومه حبیبی توتکابنی
 استاد راهنما: سرکار خانم فاطمه جوادی
 عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
 استاد مشاور: سرکار خانم لیدیا الوندیان
 عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
 استاد آمار: جناب آقای دکتر محمود محمودی استادیار دانشکده بهداشت دانشگاه تهران.
 استاد ناظر: سرکار خانم فرخنده مهری
 عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

چکیده پژوهش:

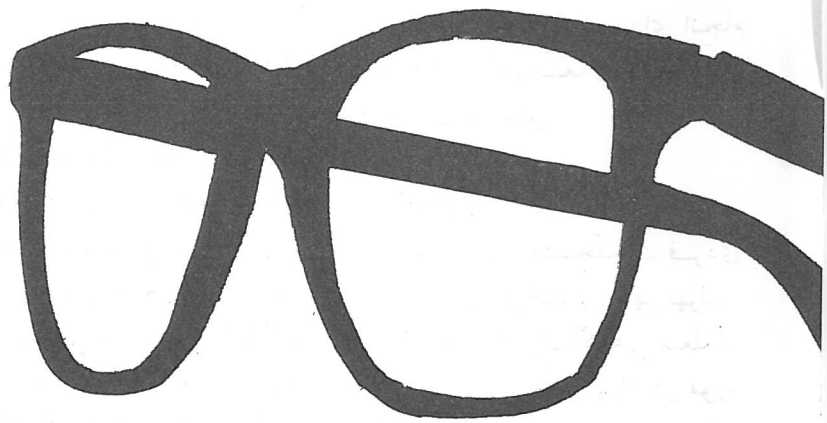
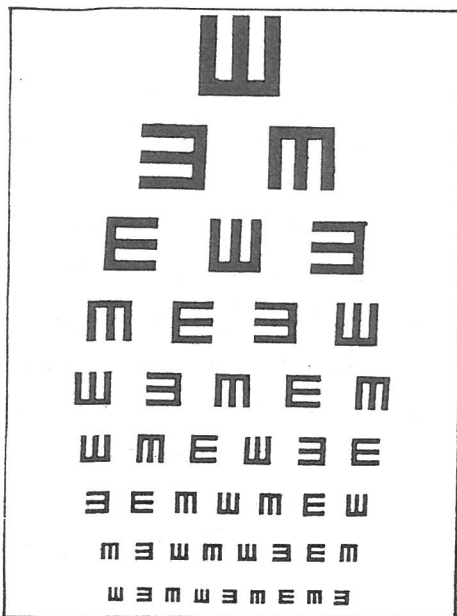
این پژوهش یک مطالعه نیمه تجربی می باشد، که به منظور بررسی تأثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی در مورد بهداشت چشم دانش آموزان شهر تهران انجام شده است. در این پژوهش ۶۰ معلم از جامعه پژوهش بصورت نمونه گیری تصادفی دو مرحله ای انتخاب شد. جهت گردآوری داده ها در مورد تأثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی در مورد بهداشت چشم دانش آموزان پرسش نامه ای مشتمل بر دو بخش و بر اساس اهداف پژوهش تنظیم گردید، که سوالات بخش اول در مورد خصوصیات فردی واحدهای مورد پژوهش و سوالات بخش دوم در زمینه رعایت نکات بهداشتی چشم، عیوب انکساری و بیماریهای چشم بوده است. نتایج حاصل از مقایسه میزان اطلاعات قبل و بعد از آموزش نشان داد که آموزش بر این

آن در پرتو نعمت سلامت و تندرستی امکان پذیر خواهد بود. رشد و سلامت هر انسان را می توان مرتبط با مراحل مختلف زندگی او دانست که دوران مدرسه نیز یکی از مهمترین این مراحل به حساب می آید. (مشکبید، ۱۳۶۸، ص ۵). با توجه به اینکه مدرسه جامعه ایست که روزانه تعداد زیادی از فرزندان و آینده سازان هر کشوری ساعاتی را در آن بسر می برند، ضرورت بالا بردن سطح بهداشت در این جامعه احساس می شود، و تامین سلامتی دانش آموزان گامی اساسی در جهت دستیابی به هدف های پیش بینی شده در چهارچوب توسعه اقتصادی، اجتماعی هر کشور است چرا که توسعه در وجوه گوناگون آن بدون برخورداری از نیروی انسانی سالم و با نشاط و کارآمد ممکن نیست، در واقع پس از گذشت دوران خردسالی کودکی که ۶ سال را در دامن پدر و مادر سپری کرده است، از محیط

امر با بیش از ۹۵ درصد اطمینان موثر بوده است. روش های آماری مورد استفاده برای تعیین تأثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی، در مورد تک تک سوالات تست آماری مک نمار بوده که بر طبق آن موثر واقع شدن آموزش بررسی شد. جهت بررسی تأثیر آموزش و تعیین روابط آنها با متغیرهای سن، وضعیت تاهل، تعداد فرزندان، سابقه کار و مدارک تحصیلی از آزمون تفاوت میانگین یا آزمون تی استفاده گردید، و جهت تعیین همبستگی بین نمرات قبل و بعد از آموزش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

بیان مسئله پژوهش:

امروزه همه این واقعیت را که تندرستی و بهداشت یکی از هدف های تعلیم و تربیت است قبول دارند، زیرا امر تعلیم و تعلم احتیاج به کوشش های زیادی دارد که کسب

تعداد دانش‌آموزان در دوره ابتدایی نیمی باشد (بهداد^۳، ۱۳۷۰)، بروکینکتون^۴ (۱۳۵۷) معتقد است یکی از وظایف معلمان است که علاوه بر تعلیم و تربیت به سلامت و پرورش جسمی دانش‌آموزان نیز توجه داشته باشند (ص ۲). با توجه به اهمیت موضوع می‌توان از طریق آموزش مسائل بهداشتی، معلمان را آگاه ساخت. یکی از نکات بهداشتی که آموزش آن لازم است بهداشت چشم می‌باشد. زیرا اختلالات بینایی و سلامت کودک بر پیشرفت تحصیلی او اثر زیادی دارد. (اداره کل تغذیه و بهداشت مدارس، ۱۳۶۹، ص ۱۵). و بر اساس آمارهای بدست آمده در جدول، ۱۱٪ دانش‌آموزان مبتلا به عیوب انکساری بوده و نیاز به عینک دارند (بهداد، ۱۳۶۴، ص ۵). برنی و بنت^۵ (۱۹۸۶) معتقدند در صورتیکه دانش‌آموزی از نظر دید چشم در کلاس احساس ناراحتی نماید و

معلمان مدارس توجه شوند که در آموزش کودکان مسائل بهداشتی آنان را نیز مدنظر داشته باشند، و با کمک مراقبین بهداشت مدارس و نیز مسئولین مدارس نسبت به درمان و پی‌گیری بیماری دانش‌آموزان اقدام نمایند (ص ۹). در همین رابطه لنگسترواستانهوپ^۲ (۱۹۸۸) می‌گویند برنامه بهداشت مدارس وسیله‌ای جهت انتقال پیامهای بهداشتی و تغییر و افزایش رفتارهای بهداشتی می‌باشد (ص ۷۸۲). با توجه به این مهم که در حال حاضر ۶۰۰۰ مراقب بهداشت فارغ‌التحصیل وجود دارد، که از این عده ۴۰۰۰ نفر مراقب بهداشت در کل کشور فعالیت داشته و حدود ۸۵۰ نفر مراقب بهداشت در شهر تهران مشغول خدمت می‌باشند و آمار موجود در مناطق ۲۰ گانه آموزش و پرورش تهران بیانگر این نکته است که تعداد مراقبین بهداشت به هیچ وجه متناسب با

خانواده بیرون آمده و پا به عرصه مدرسه می‌گذارد، حفظ سلامتی و مسئولیت پرورش سالم او وظیفه بزرگی است که بر دوش مسئولان مدارس و معلمان است. (کارشناسان امور تربیتی و بهداشتی، ۱۳۷۱، ص ۵). به عقیده جونز^۱ (۱۹۸۲) در سن مدرسه است که فعالیت خارج از محیط منزل برای کودک شروع می‌شود و میزان تماس او با افراد و محیط خارج افزایش یافته و شانس بیشتری در برخورد با بیماری وجود دارد. عدم آگاهی مسئولین بخصوص معلمان و مراقبین بهداشت ممکن است ضرر جبران‌ناپذیری را به سلامت دانش‌آموز وارد آورد (ص ۱۳۴۳).

کریمی (۱۳۶۴) در این مورد می‌افزاید از آنجا که توجه به بهداشت دانش‌آموزان در مدارس نه فقط از نظر خود آنها مهم است بلکه کمک موثری به بهبود پیشرفت جامعه می‌کند. ضروری است

معلم متوجه ضعف بینایی دانش آموز شود. در امر معاینه و معالجه وی تسریع حاصل خواهد شد (ص ۱۴۲). با در نظر گرفتن اهمیت مسئله و کم بودن تعداد مراقبین بهداشت یا توزیع نامناسب آنها در مدارس لازم است از افرادی که تماس دائم با دانش آموزان دارند بخصوص معلمین استفاده نمود، زیرا این گروه می توانند با بدست آوردن آگاهیهای لازم از طریق آموزش صحیح کمک موثری در امر شناسایی موارد مشکوک بنمایند.

چهارچوب پنداشتی:

چهارچوب پنداشتی این پژوهش بر اساس مفهوم آموزش بهداشت چشم تدوین گشته است. آموزش مجموعه ای از فعالیتهاست که منجر به یادگیری می شود، در فرآیند آموزش و یادگیری کامل پویابین معلم و فراگیر است هر یک از شرکت کنندگان در این فرایند اطلاعات، عواطف، ادراکات، و نگرشهایشان را به دیگری منتقل می کنند. (کوزیر، ۱۹۸۷، ص ۶۱). آموزش به افراد می تواند در رابطه با مسائل گوناگون باشد و یکی از مسائلی که آموزش آن به افراد جامعه ضروری می باشد، آموزش در زمینه حفظ و تامین سلامتی افراد جامعه است. ناصری (۱۳۶۸) می گوید آموزش بهداشت فرآیندی است برای آموختن رفتارهایی به افراد یا گروهها جهت ارتقاء، حفظ و بازگرداندن سلامت آنها، (ص ۹۰). یکی از مسائل بهداشتی که آموزش آن لازم است آموزش بهداشت

چشم می باشد، زیرا بینایی بسیار ارزشمند است و مردم برای حفظ بینایی آنچه را که می توانند باید انجام دهند در صورت صدمه و آسیب به چشم بسیار مهم است که معالجه فوری انجام شود. زیرا در خیلی از موارد منجر به از دست دادن بینایی می شود. تانکیو^۷ (۱۹۸۷) می نویسد باید مشکلات بینایی کودکان را که در طی سالهای دبستان آشکار و افزایش می یابد هر چه سریعتر شناخت (ص ۱۴۳۴). و به طور کلی آموزش در زمینه حفظ سلامت چشمها باید در برنامه درسی مدارس گنجانیده شود و در مورد جراحات چشمی فیلمهای آموزشی تهیه کرد و با نشان دادن آنها از طریق رسانه های گروهی آگاهی مردم را در زمینه لزوم پیشگیری از حوادث و حفظ سلامت چشمها افزایش داد. علاوه بر کادر بهداشتی می توان معلمین مدارس، مددکاران اجتماعی، داوطلبان و حتی دانش آموزان کلاسهای بالاتر را آموزش داد و از آنان خواست که مسائل مربوط به پیشگیری و بهداشت چشم را به اطلاع دیگران برسانند. (دفتر علمی بخش نو، ۱۳۶۴، ص ۵۳).

اهداف پژوهش:

اهداف کلی:

- ۱- تعیین تاثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی در مورد بهداشت چشم در شهر تهران.
- ۲- ارائه پیشنهادات جهت کاربرد نتایج این پژوهش در پرستاری بر اساس یافته ها.

۳- ارائه پیشنهادات برای انجام پژوهش های بعدی بر مبنای یافته های پژوهش

اهداف ویژه:

- ۱- تعیین مشخصات فردی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران.
- ۲- تعیین میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران در مورد بهداشت چشم قبل از اجرای برنامه آموزش.
- ۳- تعیین میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران در مورد بهداشت چشم بعد از اجرای برنامه آموزش.
- ۴- مقایسه میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران در مورد بهداشت چشم قبل و بعد از اجرای برنامه آموزش.
- ۵- تعیین روابط بین مشخصات فردی و تاثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان در مورد بهداشت چشم.

فرضیه پژوهش:

آموزش به معلمان در مورد بهداشت چشم دانش آموزان بر میزان آگاهی آنان در این زمینه تاثیر دارد.

روش پژوهش:

الف - نوع پژوهش: پژوهش انجام شده یک مطالعه نیمه تجربی است.^۸ این پژوهش بر یک گروه از معلمان شاغل در مدارس ابتدایی انجام گرفت. متغیر مورد مطالعه میزان آگاهی واحدها از بهداشت چشم بوده که در دو مرحله از گروه مورد مطالعه جمع آوری گردیده

معلمین زن و مرد بعمل آمده است.
۳- میزان تحصیلات از دیپلم، فوق دیپلم و بالاتر از فوق دیپلم مدنظر بوده است.

۴- همزمان با انجام پژوهش هیچ نوع آموزش رسمی از منبع دیگر دریافت نداشته‌اند.

۵- واحدهای مورد پژوهش قبلاً در تحقیقات مشابهی شرکت نداشتند، زیرا آشنایی با این نوع پژوهش بر آمادگی قبلی آنان می‌تواند نتایج تحقیق را تحت تاثیر قرار دهد.

صبح و عصر مشغول خدمت بوده‌اند و منتخب از بین جامعه پژوهش بودند، نمونه پژوهش را تشکیل داده‌اند.

د- مشخصات واحدهای مورد پژوهش: کلیه واحدهای مورد پژوهش از خصوصیات و شرایط تعیین شده زیر برخوردار بوده‌اند:

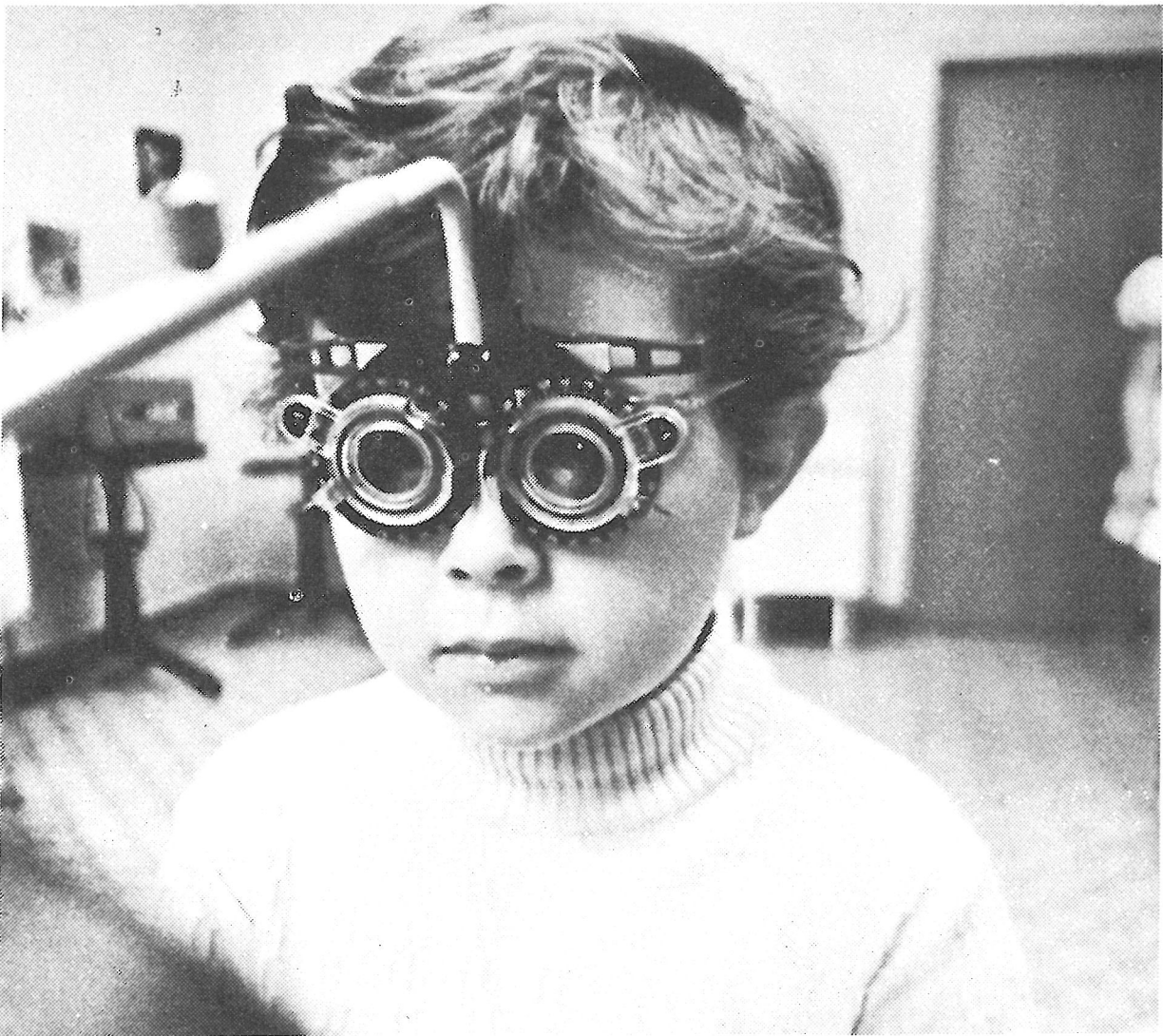
۱- واحدهای مورد پژوهش در زمان انجام پژوهش در یکی از مدارس ابتدایی شهر تهران مشغول تدریس بودند.

۲- در این پژوهش نمونه‌گیری از

است. به این صورت که قبل و بعد از اجرای برنامه آموزش از واحدهای مورد مطالعه آزمون بعمل آمده و نتایج بدست آمده از آزمون اولیه و ثانوی (قبل و بعد از آموزش) با یکدیگر مقایسه شده است.

ب- جامعه پژوهش: در این پژوهش، کلیه معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران جامعه مورد پژوهش را تشکیل داده‌اند.

ج- نمونه پژوهش: در این مطالعه ۶۰ نفر از معلمین که در مدارس ابتدایی پسرانه و دخترانه در شیفت

ه- محیط پژوهش: محیط پژوهش در این تحقیق شامل مدارس ابتدایی دخترانه و پسرانه واقع در شهر تهران بوده، همگی تابع وزارت آموزش اداره می شدند. و - روش گردآوری داده‌ها: داده‌ها در این پژوهش از طریق پرسش‌نامه گردآوری شده است. در تهیه و تنظیم پرسش‌نامه سعی شده است که اطلاعات مورد لزوم از گروه پاسخگویان دریافت گردد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

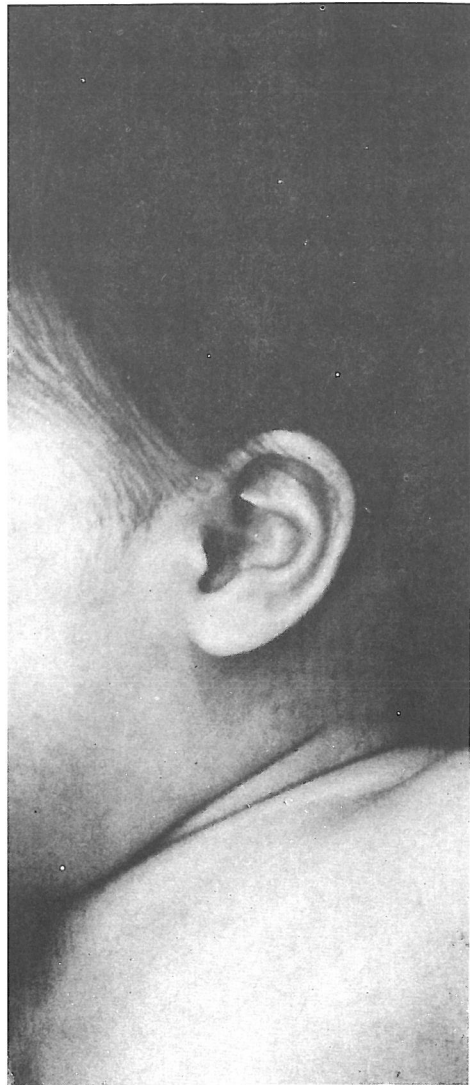
جهت تعیین مشخصات فردی واحدهای مورد پژوهش داده‌های اسمی و کمی جمع‌آوری و در جداول فراوانی مطلق و نسبی قرار داده شده‌اند. جهت تعیین تاثیر آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی قبل و بعد از آموزش معیار سنجش تعداد پاسخ‌های صحیح در برگه‌های پرسش‌نامه بوده است که قبل از اجرای برنامه آموزش میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی را در مورد بهداشت چشم مورد سنجش قرار داده است. و برای هر پاسخ صحیح یک نمره و برای هر پاسخ غلط صفر در نظر گرفته شده و در پایان مجموع نمرات جمع و امتیاز قبل از آموزش مشخص گردید. امتیازبندی مرحله اول جمع‌آوری اطلاعات بوده است و تفاوت امتیاز دو آزمون به منزله تاثیر آموزش بر میزان آگاهی در مورد بهداشت چشم دانش‌آموزان بود. آنگاه برای سنجش معنی‌دار بودن تفاوت امتیاز از آزمون مک‌نمار استفاده شد و در نهایت برای تعیین

معنی‌دار بودن روابط بین مشخصات فردی واحدها و تفاوت میانگین از آزمون (t) استفاده شد. و برای تعیین همبستگی بین نمرات قبل و بعد از آموزش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. به طور کلی مشخصات داده‌ها برای اهداف این پژوهش، اسمی، رتبه‌ای و همچنین فاصله‌ای و نسبی می‌باشند که مقادیر بصورت گسسته و پیوسته هستند. در این پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. و نتایج بصورت جداول توزیع فراوانی به نمایش گذاشته شده است.

نتیجه‌گیری نهایی:

یافته‌های آماری این پژوهش نشان دادند که فرضیه پژوهش «آموزش به معلمان در مورد بهداشت چشم دانش‌آموزان بر میزان آگاهی آنان در این زمینه تاثیر دارد» مورد قبول واقع شده، و نشان می‌دهد که اجرای برنامه آموزشی توانسته است میزان اطلاعات نمونه‌ها را در این خصوص افزایش دهد. این امر هم چنین استنباطها و کینز و همکاران (۱۹۹۱) را تأیید می‌نماید، نامبرده در تحقیق خود در مورد کاهش پرخاشگری در کودکان دبستانی از طریق آموزش به معلمان و والدین در جهت پیشگیری از تداوم این رفتارها نیز نتیجه مشابه یافته است (ص ۲۰۷). استفاده از روشهای آماری جهت آزمودن فرضیه نشان داد که آموزش تاثیر معنی‌داری در افزایش آگاهی و اطلاعات این گروه از معلمان

مدارس ابتدایی شرکت کننده در پژوهش داشته است. و در رابطه با میزان آگاهی قبل و بعد از آموزش واحدهای مورد پژوهش در مورد تک، تک، سؤالیهای پرسش‌نامه یافته‌ها نشان می‌دهند که بعد از آموزش به تعداد افرادی که به سؤالات پاسخ صحیح داده‌اند افزوده شده است. طبق محاسبات میانگین و انحراف معیار در ۳ حیطه رعایت نکات بهداشتی چشم، عیوب انکساری و بیماریهای چشم بر حسب متغیرهای سن، وضعیت

تاهل، تعداد فرزندان، سابقه کار و مدارک تحصیلی، آزمون (t) در سطح ۹۵ درصد اطمینان روابط معنی داری را نشان داده است.

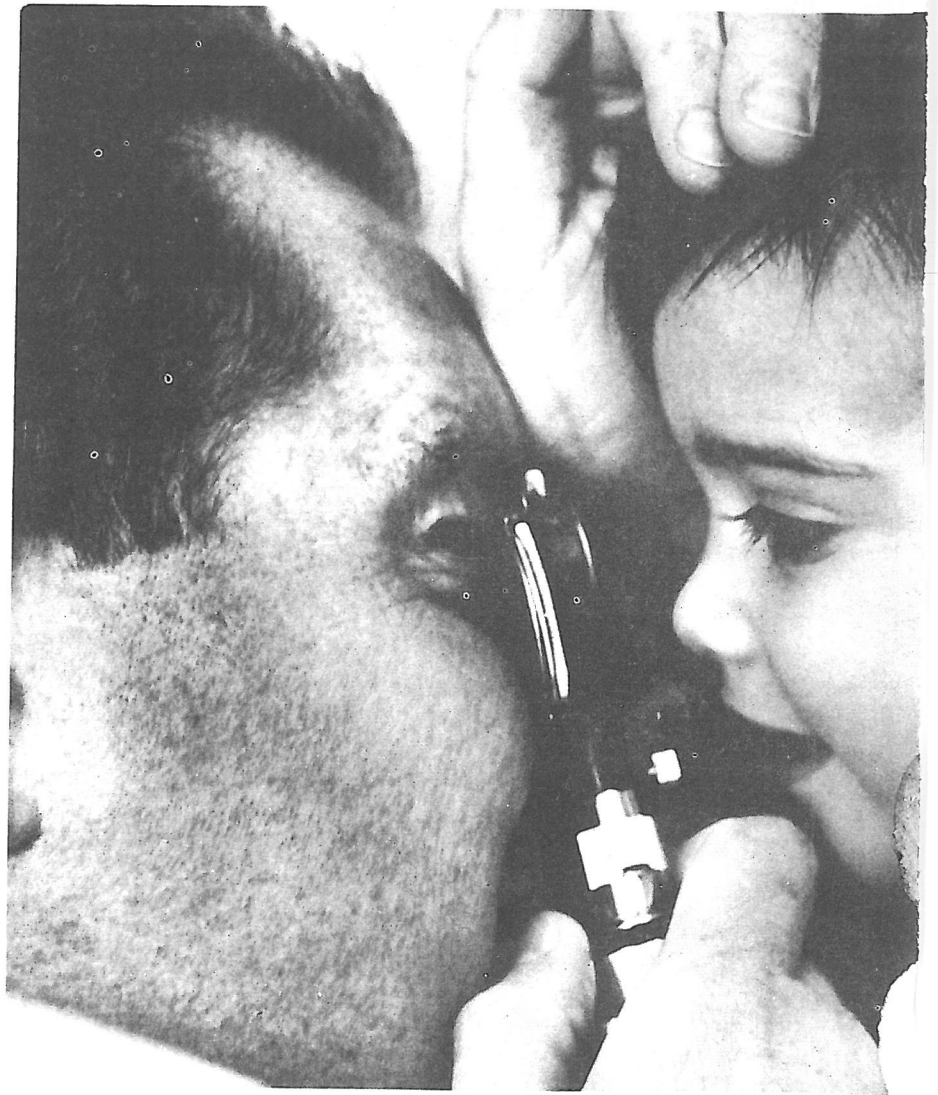
موارد استفاده در پرستاری:

یافته‌های این پژوهش نشان داد که واحدهای مورد پژوهش در پاسخ به این سوال که اطلاعات خود را از چه منبعی کسب نموده‌اند فقط به میزان یک درصد پزشکان و پرستاران را در اولویت اول قرار دادند. این یافته مجدداً لزوم جلب

نظر پرستاران بهداشت جامعه را به مسئولیتهای آموزشی خود نشان داده و پیشنهاد می‌شود برنامه‌هایی جهت شناساندن نقش‌های متعدد پرستار در سطح جامعه بمورد اجرا گذارده شود. در این پژوهش مشخص شد فقط ۱۹ درصد از واحدها رادیو و تلویزیون را بعنوان اولویت اول کسب اطلاع قرار داده‌اند. این رسانه گروهی در نقش خود شاید موفق نبوده است. لذا پیشنهاد می‌شود مسئولین امر در آموزش و پرورش با همکاری

سازمان صدا و سیما برنامه‌های آموزشی مناسب ترتیب دهند. در طول این تحقیق مشخص شد که اغلب معلمان به برخی موارد از قبیل لوچی و عوارض آن یا عیوب انکساری چشم و غیره قبل از آموزش آگاهی داشته‌اند که جای خوشوقتی است با وجود این پژوهشگر در رویارویی با واحدهای مورد پژوهش و آشنایی با آنها متوجه گردید که معلمین تا حدودی واقف به نیازهای آموزشی بهداشتی بوده و طالب یادگیری می‌باشند، لذا در جایی که انگیزه این چنین برقرار است تامل از طرف مقامات جایز نیست، لذا برنامه‌ریزی منظم با همکاری سازمانهایی که نقش آموزش بهداشت به عهده دارند پیشنهاد می‌گردد.

در این پژوهش از آن جایی که مددجویان بزرگسالانی بودند که تجربه کافی در امر آموزش داشتند، بنابراین روند آموزشی خاصی در پیش گرفته شد، آموزش در محیطی آزاد و بصورت بحث گروهی ارائه گردید. در امر آموزش پرستاری و فعالیتهای بهداشتی هم می‌توان از نتایج این پژوهش جهت توسعه روشهای آموزشی و تامین نیازهای آموزشی افراد جامعه استفاده کرد. لازم است در کلاسهای آموزش پرستاری مرتباً بر توجه و اهمیت آموزش به مردم جهت پیشگیری از بیماری و کنترل عوارض و پیامدهای بیماری و در نتیجه به حداقل رساندن اثرات جسمی، روانی، اجتماعی بیماری و ناتوانی و کاستن هزینه درمان و بار اقتصادی در

جامعه و حفظ حداکثر کارائی افراد جامعه در سایر روشهای مختلف آموزشی به مردم تاکید نمود.

در خدمات بالینی نیز پرستاران با استفاده از نتایج این تحقیق خواهند توانست حین ارائه مراقبتهای بهداشتی درمانی به مددجویان نقش آموزشی خود را اجرا و با معلمین بعنوان بیمار و یا مراجع سرپایی به درمانگاههای مربوطه ارتباط موثر برقرار نموده و تبادل اطلاعات مفید بنمایند، بدین طریق مسائل مربوط به سلامت دانش آموزان بیشتر گشوده خواهد شد و برنامه های بعدی طبق نتایج حاصل از این ارتباطها به منظور پیشگیری از اختلالات شایع در میان دانش آموزان پی ریزی خواهند شد.

این پژوهش نظر مسئولین آموزش و پرورش و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی را به اهمیت بهداشت در مدارس و مراکز بهداشتی درمانی جلب می نماید. این مسئله خود می تواند گامی به سوی هدف بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ باشد، و همکاری کلیه

نهادهای اجتماعی بخصوص واحدهای نامبرده می تواند در امر پیشگیری از اختلالات بینایی یک اقدام اساسی محسوب شود، و جزئی از برنامه های عملی بهداشت مدارس به مرحله اجرا درآید. سرانجام یافته های این پژوهش جهت معلمین مدارس نیز بسیار مفید می باشد، زیرا معلمین آگاه خواهند شد که در امر پیشگیری و حفظ سلامتی جامعه وجود آنان بسیار موثر می باشد و احتمالاً بر سایر مسائل بهداشتی حاکم در مدارس خواهند پرداخت به خصوص که معلم به علت تماس دائمی با دانش آموزان بهتر از هر شخص دیگر دانش آموزان را می شناسد. و به آنها وابسته است و هرگونه اختلال در سلامتی دانش آموزان احتمالاً معلم او را نگران می کند: و بالاخره این تحقیق راهگشای تحقیقات بعدی نیز می تواند باشد، زیرا تحقیق یک قسمت مهم از حرفه پرستاری می باشد و در جهت پیشبرد سلامت

جامعه این تحقیقات سهم ارزنده ای دارند. (ندیچ^۹، ۱۹۹۰، ص ۱۳۰)

پیشنهادات برای پژوهشهای بعدی:

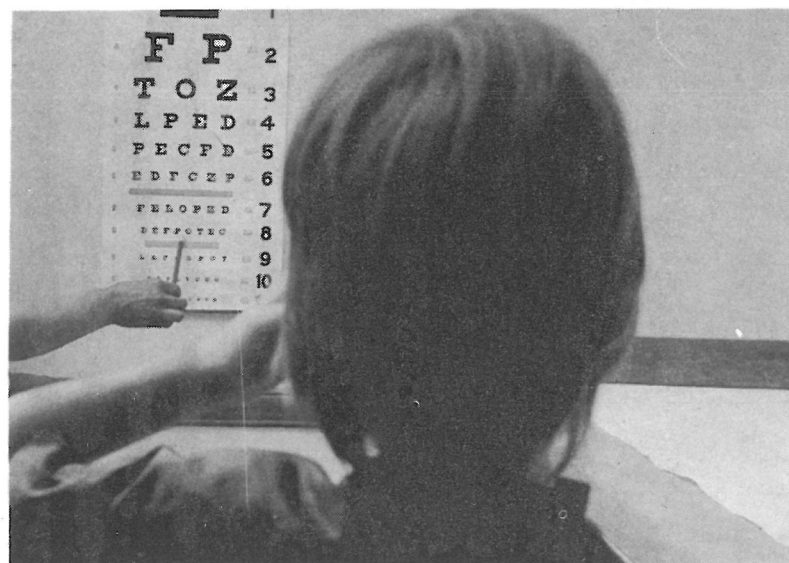
۱- نظر به اینکه در این پژوهش تنها میزان اطلاعات معلمین مدارس ابتدایی در مورد بهداشت چشم دانش آموزان مورد بررسی قرار گرفته بود لذا بررسی میزان اطلاعات این گروه در مورد دیگر مسائل بهداشتی شایع در دانش آموزان پیشنهاد می گردد.

۲- بررسی مقایسه ای تاثیر روشهای مختلف آموزش بر میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی در مورد بهداشت دانش آموزان.

۳- نظر به اینکه آموزش تاثیر خوبی روی واحدهای مورد پژوهش داشته است لازمست در پژوهشهای آینده هم سویی این عمل با عمل مورد تحقیق واقع شود.

۴- بررسی نیازهای آموزشی معلمان مدارس ابتدایی در مورد مسائل بهداشتی دانش آموزان از دیدگاه خودشان.

۵- بررسی دلایل.

۱- Jones

۲- Lancaster E Stanhope

۳- مصاحبه حضوری با مسئول بهداشت مدارس تهران، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

۴- Brokington

۵- Byrne E Bennett

۶- Koziar

۷- Tongue

۸- Gussi Experimental study

۹- Neidich

Effects of education on primary schools teachers' knowledge about ophthalmic health in their students, Iran, Tehran.

Authors: Habibi Toutkaboni M, Javadi F, Alvandian L, Mahmoodi M, Mehri F.

Abstract: The aim of this study is to determine effects of education on primary schools teachers' knowledge about ophthalmic health in their students. This is a quasi experimental research. A sample of 60 teachers was selected by random sampling. The tool for data gathering was a questionnaire with two parts base on the research objectives. The first part included some questions about individual's characteristics of participants, and the second part included some questions about compliance with ophthalmic health and common ophthalmic diseases. Information of teachers' pre and post education in 95 present confident interval and using Mcnemar statistical test, had significant difference. In order to determine relationship between education and variables such as age, marital status, number of children, years of service and so on, T test were used. Correlation between scores pre and post education measured by using Pearson's correlation coefficient.

Key words: ophthalmic health, education, knowledge.